

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Generationsväxling 2026

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Generationsväxling

Referenstid

2026

Kontaktuppgifter

Typ	Uppgift
Statistikansvarig myndighet	Jordbruksverket
Kontaktinformation	Kristin Gustafsson
E-post	statistik@jordbruksverket.se
Telefon	036 – 15 57 54

Innehåll

1	Statistikens sammanhang	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	5
2.4.3	Bortfallsuppföljning.....	5
2.5	Bearbetningar.....	5
2.6	Granskning.....	6
2.6.1	Granskning under insamlingen	6
2.6.2	Granskning av mikrodata	6
2.6.3	Granskning av makrodata.....	6
2.6.4	Granskning av redovisning	6
2.7	Skattningsförfarande	6
2.7.1	Principer och antaganden	6
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	7
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	8
2.7.4	Röjandekontroll	8
3	Genomförande	8
3.1	Kvantitativ information.....	8
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	8

1 Statistikens sammanhang

Jordbruksföretagare blir allt äldre och statistik om generationsväxling är efterfrågad. Syftet med denna statistik är att ge en bild av kommande generationsväxling i svenskt jordbruk.

Undersökningen om generationsväxling är initierad av Statistik-enheten vid Jordbruksverket. Under det första halvåret 2026 genomförde statistikenheten vid Jordbruksverket en urvalsundersökning om planer för kommande generationsväxling på svenska jordbruk. Enkätundersökningen gick ut till 2 013 jordbruksföretag drivna som enskild firma med huvudbrukare i åldern 60-80 år på företag med en standardiserad intäkt över 10 000 euro (eller drygt 100 000 kronor).

Jordbruksföretagarna fick frågor om sitt eget övertagande, planer för kommande eller framtida generationsväxling, om upplevda eventuella hinder för kommande generationsväxling, samt frågor om efterträdaren i de fall det finns en klar efterträdare.

Undersökningen är en del i utvecklingen av den EU-reglerade nuvarande undersökningen Farm Accountancy Data Network (FADN) till Farm Sustainability Data Network (FSDN). Uppgift om vilket år företagaren tog över samt från vem, och uppgifter om planer för att upphöra med verksamheten för dem som är över 60 år kommer att rapporteras kontinuerligt i FSDN från och med år 2027.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

Objekten i denna undersökning är jordbruksföretagare mellan 60 och 80 år, på jordbruksföretag drivna som enskilda firmor med en standardiserad intäkt över 10 000 euro (eller drygt 100 000 kronor).

För jordbruksföretagaren anges från vem jordbruksdriften övertogs, vilket år övertagandet skedde, planer för kommande generationsskifte, hinder för generationsskifte, tid för eventuell nedtrappning, antal efterträdare inom eller utanför familjen, efterträdarens ålder samt efterträdarens arbete i jordbruksdriften.

De statistiska mått som anges är antal, andel i procent samt medelfel (procent). Resultaten redovisas fördelat på riket, riksområde, ålder, driftsinriktning, samt storlek (baserat på standardiserad intäkt).

2.2 Ramförfarande

Mellan tidpunkten för upprättandet av urvalsramen och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Förändringarna kan medföra att rampopulation omfattar företag, till exempel nedlagda företag, som inte ingår i målpopulationen, så kallad övertäckning. Det kan också vara så att företag, till exempel

nystartade företag, i målpopulationen saknas i rampopulationen, så kallad undertäckning.

Inga konsekvenser av betydelse för tillförlitligheten bedöms finnas som följd av ramtäckningen.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Statistiken om generationsskifte baseras på information från ett urval av företagen i rampopulationen. För att kunna dra ett urval från populationen skapades en urvalsram som avgränsade och identifierade objekten i populationen.

Av de 54 723 företag som ingick i Lantbruksregistret (LBR) 2025 ingick 11 198 företag i urvalramen med aktiva brukare mellan 60-80 år. Avgränsning om en standardiserad intäkt (standard output, SO) om 10 000 euro eller drygt 100 000 kronor per år, användes också.

Ett stratifierat urval drogs baserat på ålder, driftsinriktning, samt storlek grundat på standardiserad intäkt. Urvalet bestående av 42 strata med totalt 2 013 företag, stratifierades på, ålder:

- 60-70 år,
- 71-80 år,

driftinriktningar:

- spannmål,
- övriga växter,
- mjölk,
- kött,
- annan animalieproduktion,
- mixade/små företag,

samt total standardiserad intäkt om:

- 10 000 - 15 000 euro,
- 15 000 - 100 000 euro,
- 100 000 - euro .

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Data samlades in genom att de utvalda jordbruksföretagarna lämnade uppgifterna via ett elektroniskt frågeformulär på webben, via en pappersenkät eller via telefon.

De utvalda jordbruksföretagen fick i mitten av januari ett missiv med information om undersökningen. Två varianter av missivet skickades ut. Ungefär 60 % av urvalet fick ett missiv med information om

inloggning på Jordbruksverkets hemsida för att där kunna besvara enkäten. Till de resterande 40 % av urvalet skickades pappersenkäten tillsammans med ett frankerat returkuvert ut per post.

2.4.2 Mätning

Uppgifterna samlades in i ett frågeformulär utvecklat av Jordbruksverkets statistikenhet i samråd med LRF, SLU och internt på Jordbruksverket.

Inloggning till frågeformuläret skickades ut till jordbruksföretagen baserat på hur de besvarat enkäter i andra undersökningar.

Inloggningen skickades ut till 1 197 företag som ett missiv. Av dessa besvarade 65 % eller 778 jordbruksföretag, motsvarande 39 % av urvalet, frågeformuläret på webben.

Samma formulär skickades ut via brev till 816 jordbruksföretag, av vilka svar kom från 466 företag eller 57 %, motsvarande 23 % av urvalet om 2 013 företag.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Bortfallet består av objektbortfall, vilket innebär att frågeformuläret inte alls är besvarat. Objektbortfall kan bero på att uppgiftslämnaren inte är villig att delta i undersökningen, inte går att nå eller är förhindrad att medverka. Objektbortfall har vid estimationen hanterats genom uppräknig med bortfallsvikter. Objektbortfallet redovisas i tabell 1.

Tabell 1. Redovisning av bortfall

Typ av bortfall	Antal	Andel av urvalet	Förklaring
Ej svar	710	35,3 %	Helt saknat svar, ej inskickad blankett
Partiellt bortfall	87	4,3 %	Ej fullständigt ifylld enkät (färre än 5 svar angivna). Har tagits bort och hanterats som objektbortfall.
Sent ankomna	6	0,3 %	Svar inkommit efter slutdatum, 2026-03-31, då data börjat bearbetas.
Avböjd medverkan	4	0,2 %	Respondenten vill ej delta, vägran
Förhindrad medverkan	4	0,2 %	Sjukdom mm
Ej anträffad	3	0,1 %	Skyddad adress, postretur mm
Totalt	814	40,4 %	

Bortfallet bedöms inte ha påverkan på kvaliteten eller leda till några systematiska eller slumpmässiga fel av betydelse.

2.5 Bearbetningar

Viss bearbetning av data görs efter insamling. Dels har viss komplettering gjorts i de fall det varit möjligt med data från den mer

omfattande strukturundersökningen som genomförs tre gånger under varje 10-års period. Dels har orimligheter korrigerats då svar angetts på frågor som inte ska ha besvarats. Det gäller främst pappersenkäten, då det i webbinsamlingsverktyget finns så kallade "logiska hopp", där frågor som inte ska besvaras hoppas över.

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under insamlingen

Granskning görs av de formulär som skickats in brevlades, med en genomgång av svaren.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Granskning av mikrodata görs i flera steg. Dels kontrolleras inkomna pappersblanketter, dels verifieras svaren vid skanning.

Vissa av frågorna ska inte kunna besvaras beroende på vad respondenten svarat på tidigare frågor. Sådana "fel" är bara möjliga på pappersblanketterna eftersom det i webbinsamlingsverktyget finns så kallade "logiska hopp", där frågor som inte ska besvaras hoppas över. Inga övriga kontroller fanns i webbinsamlingsverktyget.

Vid bearbetningen av inkomna svar utfördes flera kontroller av orimligheter, samt kontroll av att samtliga frågor är ifyllda. Partiellt bortfall hanteras som objektsbortfall. Exempel på en orimlighet är de fall där jordbrukarens födelseår är samma som året för övertagande.

2.6.3 Granskning av makrodata

-

2.6.4 Granskning av redovisning

Inför publicering kontrolleras de saklogiska samband som ska råda mellan värden i tabellerna. Överensstämmelse mellan tabeller och kommenterande text kontrolleras också. Korrekturläsning genomförs av någon som känner till ämnesområdet men är fristående från produktionsarbetet.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

För att skatta olika målstorheter i undersökningen används en skattningsfunktion (estimator) som är baserad på urvalsdesignen och de inklusionssannolikheter som varje jordbruksföretag tilldelats.

Estimatorn justeras för att kompensera för objektsbortfall. Bortfallsuppräknig görs inom varje stratum med antagandet om att bortfallet i genomsnitt har samma svarsandelar som de svarande företagen.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

För varje svarande jordbruksföretag, så kallat objekt, har en vikt beräknats. Syftet med detta är att kunna redovisa resultat för hela populationen och inte bara för de svarande företagen. Vikten kallas därför även för uppräkningsstal.

Vikterna har beräknats utifrån urvalsdesignen samt antaganden om objektbortfall och täckningsfel.

Vikterna i denna undersökning kan beskrivas med formeln:

$$w_k = \frac{1}{\lambda_k} \times \frac{n_h}{m_h}$$

där

- w_k = vikt/uppräkningsstal för objekt k
- λ_k = inklusionssannolikheten för objekt k
- n_h = antal objekt i urvalet tillhörande stratum h
- m_h = antal objekt som svarat tillhörande stratum h

Vikterna bygger på antagandet att ramen återspeglar populationen väl och därmed att över- och undertäckningen är försumbar. Dessutom antas att bortfallet inte skiljer sig från de svarande med avseende på undersökningsvariablerna.

Vikterna (uppräkningsstalen) multipliceras med objektens variabelvärden för att skapa statistikvärden som gäller för hela populationen. Om vikterna inte används så kan resultaten bli missvisande. Vikterna kompenserar för objektbortfallet.

För beräkning av skattningar av totaler används följande formel:

$$\hat{Y} = \sum_r W_k y_k$$

där

- w_k = vikt/uppräkningsstal för objekt k
- y_k = variabelvärde för objekt k

Summering sker av de svarande (r).

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av de skattade totalerna.

2.7.4 Röjandekontroll

För att resultat ska redovisas krävs av kvalitetsskäl att det finns uppgifter från minst 20 företag och att medelfelet är högst 35 %.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Inloggninguppgifter till frågeformuläret på webben skickades till 1 197 jordbruksföretag som ett missiv. 778, eller 65 %, av dessa svarade via webben. Det motsvarar 39 % av urvalet.

Samma formulär skickades ut via brev till 816 jordbruksföretag, varav svar inkom från 466 jordbruksföretag, eller 57 %. Andelen av urvalet om 2 013 företag var 23 %.

Totalt fanns 11 198 jordbruksföretag i urvalsramen.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Undersökningens design genomfördes som planerat.